

Stödgivning inom kulturområdet

Delrapport inom bidragsöversyn
Kultur- och fritidsavdelningen

Framtagen av regionstyrelseförvaltningen

Datum 2022-11-08

Version [1.0]

Stödgivning inom kulturområdet

Innehåll

1. Inledning	2
1.1 Bakgrund	2
1.2 Syfte	2
1.3 Mål	2
1.3 Genomförande	3
1.3.1 Organisation	3
1.3.2 Projektplan	3
1.3.3 Avgränsningar	4
1.4 Resultat	4
2. Underlag för nytt stödsystem	4
2.1 Kartläggning	4
2.1.1 Bestämmelsernas nivå	4
2.1.2 Mål	4
2.1.3 Stödgivningens målgrupper	4
2.1.4 Stödgivningens kategorier och stödformer	5
2.1.5 Hantering	5
2.1.6 Ekonomi	5
2.2 Dialogmöten & digital enkät	6
2.3 Identifierade behov och förslag till förändringar	7
3. Nya stödbestämmelser	7
3.1 Förändringar	7
3.1.1 Förändringar av befintliga stöd	7
3.1.2 Nya stödformer	8
3.1.3 Stöd till fria professionella kulturskapare	8
3.2 Dokumentets upplägg	8
3.3 Återkoppling på stödsystemet – digital enkät 2	9
4. Hantering	10
4.1 Arbetsprocesser & ny hantering	10
4.2 Riskanalys och löpande kvalitetsarbete	10
5. Införande av nya bestämmelser	10
5.1 Resurssättning	10
5.1.1 Bakgrund	11
5.1.1 Bedömning av ekonomiska behov	11
5.1.2 Motivering till ekonomiska behov	12
5.2 Konsekvensbeskrivning	13
5.3 Beslutsprocess	14
5.4 Implementering	14

1. Inledning

Denna rapport gäller stödgivningen inom kulturområdet, del ett av bidragsöversyn inom kultur- och fritidsområdet. I enlighet med projektdirektivet för bidragsöversynen har kulturenhetens stödsystem samt driftbidragen till samlingslokalhållande föreningar bearbetats i första steget, höst 2021-maj 2023.

1.1 Bakgrund

Stödgivningen inom kultur- och fritidsområdet är en del av Region Gotlands arbete med att stärka människor och människors livskvalitet och bildning, utveckla samhället och fördjupa demokratin.

Stödsystem och bestämmelser behöver kontinuerligt utvärderas och uppdateras så att de svarar mot aktuella mål och förutsättningar. Region Gotlands nuvarande bidragsbestämmelser antogs 2006-11-27 och svarade mot Vision 2025, dåvarande regionövergripande måldokument. Tidigare bidragsöversyner inom kultur- och fritidsområdet (2011- 2014, 2016) har inte resulterat i politiskt beslut i regionfullmäktige.

Bidragskriterierna kvarstår därför sedan 2006. Med en nyligen antagen regional utvecklingsstrategi, ny kulturplan samt biblioteksplan och arbetet med en ny fritidsplan är påbörjat, krävs en uppdatering mot gällande styrdokument.

1.2 Syfte

Bidragsöversynens syfte är enligt uppdragsdirektivet:

- Utifrån nuvarande styrdokument revidera gällande bidragsbestämmelser samt skapa tydliga strukturer för arbetsprocesser och kvalitetssäkring.

Denna rapport ligger till grund för nya stödbestämmelser för kulturområdet (regler för stöd på kultur- och fritidsområdet).

I rapporten beskrivs projektmomenten och dess resultat. Sist i dokumentet medföljer arbetsdokument för nya arbetsprocesser och riktlinjer för hantering av stödgivningen samt tankar om hur fortsatt arbete med kvalitetssäkring ska bedrivas. Dessa arbetsdokument kommer ytterligare att bearbetas innan de fastställs.

1.3 Mål

Inom bidragsöversynens första del har projektgruppen:

- Kartlagt befintligt bidragssystem inom kulturområdet och analyserat hur det svarar mot aktörer och behov.
- Kopplat kulturens nya stödsystem och bestämmelser till aktuella styrdokument samt säkerställt att bidragskriterier och blanketter ska kunna hållas uppdaterade mot dessa.
- Tagit fram en tydlig arbetsprocess för den interna hanteringen av kulturens stödgivning.
- Fastställt en struktur för kvalitetssäkring.

1.3 Genomförande

Projektet har utförts på beställning av regionfullmäktige.

1.3.1 Organisation

Arbetsgrupp	Karin Leoson, projektledare Viktoria Norberg, projektadministratör
Styrgrupp	Angelica Andersson Fihn Paola Ciliberto Karin Leoson Viktoria Norberg
Projektgrupp	Paola Ciliberto, Madeleine Nilsson, Sofia Nordström, Per Wallstedt, Hanna Wärff-Radhe, Vilhelm Jägerhjelm, Cecilia Herdenstam, Karin Leoson, Viktoria Norberg
Referensgrupper	Politiker – Kultur- och fritidsberedningen Referensgruppen för fria professionella kulturskapare Samlingshållande lokaler Kulturaktörer, allmänhet
Övriga kontakter	Bygdegårdsgruppen; Malena Bendelin, Åke Ekström, Eva Pettersson Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen, Lena Nordström Regional utveckling, Johann Malmström och Karin Bill Regionjurist Patrik Pettersson

1.3.2 Projektplan

Uppstart nov 2021, rapport okt 2022, implementering t o m maj 2023.

Arbetet har genomförts enligt följande:

Kartläggning och analys av nuvarande stöd.	Nov 2021-mars 2022
Lägesrapport KFB, information kartläggning.	220208
Dialogmöten med referensgrupper samt digital enkät – information från kartläggning samt behovsinventering.	Mars 2022
Arbetsmöte KFB – formuleringar syfte och mål.	220310
Behovsidentifiering med förslag till förändringar.	Mars-maj 2022
Tjänsteskrivelse RS 2022/647, informationsärende behov och förändringar.	220512
Arbetsmöte KFB – presentation nya stödformer.	220615
Tjänsteskrivelse RS 2022/1028, informationsärende stödformer och kriterier.	220913
Återkoppling på allmänna bestämmelser från KFB via mail.	Sep 2022
Digital enkät, återkoppling på stödformer och bidragsbestämmelser.	Sep 2022
Arbetsdokument för arbetsprocesser och riktlinjer.	Sep-okt 2022
Tjänsteskrivelse RS 2022/1473, förslag nytt dokument: Regler för stöd på kultur- och fritidsområdet.	221108

1.3.3 Avgränsningar

Arbetet har endast omfattat bidragssystemen. Annan stödgivning, som t ex rådgivning och lokalbokning, har inte granskats. Bidragsgivningen till Kultursamverkansmodellen har heller inte omfattats.

1.4 Resultat

Projektet har resulterat i nya regler för stöd på kultur- och fritidsområdet gällande allmänna bestämmelser samt stöden på kulturområdet, vilka ska beslutas av regionfullmäktige. Ett arbetsdokument för riktlinjer för reglernas tillämpning inklusive arbetsprocessbeskrivningar och bedömningsmatriser har påbörjats. Dessa riktlinjer beslutas av regionstyrelsen.

2. Underlag för nytt stödsystem

Inom projektet har en kartläggning, en serie dialogmöten samt en enkät ringat in behoven.

2.1 Kartläggning

Här återges en sammanfattning av kartläggningens resultat.

2.1.1 Bestämmelsernas nivå

Nivåmässigt ligger bidragsbestämmelserna under den regionala utvecklingsstrategin (RUS), Vårt Gotland 2040. Kulturplan, Biblioteksplan och Filmstrategi beskriver prioriteringar under en kortare tidsperiod och dessas relation behöver adresseras i stödbestämmelserna.

2.1.2 Mål

För stödgivning på kulturens område finns dels nationella kulturpolitiska mål och prioriteringar, dels regionala mål kopplade mot den regionala utvecklingsstrategins mål.

2.1.3 Stödgivningens målgrupper

Gruppen fria professionella kulturskapare uppmärksammas särskilt, bland annat på grund av återstartsutredningen ”Från kris till kraft”, SOU 2021:77 samt rapporten ”Kreativa Sverige”, SOU 2022:44. Idag utgör stöd till denna grupp genom två mindre stöd, Filmstöd och Tryckningsstöd, medan övriga kulturområden saknas. I dagens hantering saknas möjligheten att ge stöd till den professionellas företag, varför stöd istället betalas ut till privatpersonen. Detta skapar bokföringsmässiga och juridiska svårigheter.

Omvärldsanalysen visar att samtliga övriga regioner möjliggör stöd till fria professionella kulturskapare via deras företag.

2.1.4 Stödgivningens kategorier och stödformer

Stöden till kulturlivet kan delas in under fyra rubriker efter syfte med stödet: Skapande, publikmöte, utveckling, stabilitet.

Skapandet är en förutsättning för publikmötet, utveckling skapar så småningom stabilitet. Samtidigt är förväntan på ett publikmöte, målet att träffa publiken, incitament till skapande och stabilitet ger en trygg grund för utveckling. En balans mellan dessa i stödsystemet är önskvärd.

I dagsläget har Region Gotland stöd för **skapande** inom två konstarter, film och litteratur i begränsad omfattning. Stöd för **publikmöte** ges inom arrangemangsstödet. Flest stöd (och mest medel) finns för **stabilitet**: Verksamhetsstöd, driftstöd till bygdegårdar och investeringsstöd till samlingslokalhållande föreningar. **Konstnärlig utveckling** stimuleras med tre mindre stipendier, en del av filmstödet som kallas ”arbetsstipendium film” samt det årliga kulturpriset.

2.1.5 Hantering

E-tjänsten används idag genomgående för ansökningar och ansökningstiderna är relativt väl anpassade efter varandra. Investeringsstödet för samlingslokalhållande föreningar samspelar dock inte med Boverkets utlysning. Kommunikation samt bedömningsprocesser varierar och en standardisering samt tydlig kommunikation skulle kunna skapa större transparens. Bedömningskriterierna varierar stort och det finns ingen koppling till aktuell kulturplan, biblioteksplan eller filmstrategi. En trång sektor är handläggaresressursen – stöden hanteras av få personer som inte är insatta i varandras processer. Besluten av verksamhetsstöden fattas av Regionstyrelsen trots att de flesta kan tas på delegation. Det saknas gemensamma tillvägagångssätt samt tid för uppföljning. I nuvarande bestämmelser saknas skrivningar om granskning.

2.1.6 Ekonomi

Gotland ligger i nationella jämförelser lågt, regionalt men framför allt kommunalt. I jämförelse med elva utvalda kommuner (jämnstora eller med liknande avstånd till nästa regionala centrum), hamnar Gotland näst sist med 988 kr/invånare i kommunal kulturpeng. Gällande kommunal kulturpeng är det i kategorin ”allmänt” som Gotland bottennoteras. Den omfattar bland annat medel för stödgivning, kultur i skolan, kulturell infrastruktur. Där har Gotland 172 kr/invånare jämfört med t ex Emmaboda som har 1161 kr eller Nyköping som har 541 kr.

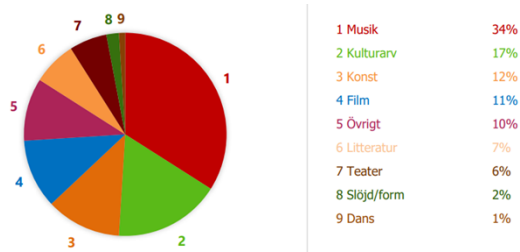
Ö-läget, kulturens betydelse för besöksnäringen, företagstättheten inom KKN (kulturella och kreativa näringar), låga siffror för socialt deltagande och höga siffror för psykisk ohälsa talar för ett stort behov av utökad tillgång till kultur. I den regionala utvecklingsstrategin, Vårt Gotland 2040, lyfts kulturens betydelse i flera av de nio prioriteringarna. Frågan hur resurssättningen motsvarar den nationella och regionala målbilden behöver därmed adresseras.

Ansökningstrycket motsvarar bilden. Totalt för kulturens stödgivning finns 7 688 tkr (2022) för såväl regional som kommunal stödgivning och den årliga söksumman är mer än dubbelt så stor:

Stöden har heller inte indexuppräknats, vilket innebär att de i realiteten minskar år för år.

I granskning av stödgivningens utfall, märks en ojämn spridning över konstområden. 2019-2021 fick musik 34% följt av kulturarv 17%. Konst, film och övrigt (föreningar med blandad

verksamhet) fick 10-12% vardera. Litteratur 7%, teater 6% och minst fick slöjd/form med 2% och dans 1%. Det finns därmed anledning att se över hur svaga områden bättre kan stöttas.

2.2 Dialogmöten & digital enkät

Tre dialogmöten med området har genomförts under våren 2022 och möjlighet har också funnits att inkomma med behov och önskemål via en digital enkät. Från kulturområdet framkom följande behov:

- Utvecklingsmedel, både projektmedel som delfinansiering till större projekt samt produktionsmedel. För enskilda, föreningar och institutioner.
- Medel för lokaler, kreativa fysiska platser, scener och representationslokaler.
- Stipendier för yrkesverksamma över 30 år. Utvecklingsstöd istället för konkreta projekt.
- Resestipendier till valfri plats. Kostnaden för resan bör också ingå i det befintliga vistelsestipendiet till Frankrike.
- Subventionerade resor till fastlandet för publikmöte även sommartid samt bidrag till övernattnig.
- Producentstöd.
- Fleråriga stöd.
- Stöd till icke-publika arrangemang (exempelvis branschträff, kompetensutveckling, nätverkande).
- Utställningsstöd

Referensgruppen för samlingslokalhållande föreningar uttryckte följande synpunkter:

- Krispengar för plötsliga behov, t ex byta avlopp, värmesystem.
- Investeringsstödet bör synkas med Boverkets ansökan.
- Positivt att uthyrningsrapportering tas bort.
- Utmaning att låta öppna arrangemang gå före t ex bröllop.

Såväl hela kulturområdet som samlingslokalhållande föreningar framförde behov av utökade medel då samtliga stöd är översökta och kostnaderna har ökat. Att bevilja alltför små belopp till arrangemang och investeringar innebär ofta att insatsen inte kan genomföras alls och stipendierna är för små.

Gällande kommunikation och hantering framkom att kulturaktörerna saknar transparens om bedömningsprocesserna samt att det är svårt att förstå vilka som kan söka respektive stöd. Löpande kommunikation och mer stöd efterfrågades, t ex inför att lägre belopp kommer att beviljas. Ansökningsförfarande och rapportering upplevdes som krångligt och med alltför stora krav i relation till stödbelopp. Kulturskaparna ansåg också att kriterierna styr det konstnärliga innehållet för mycket samt att man som fri aktör lägger för mycket tid på olika ansökningar.

I övrigt framfördes att stödsystemet är rörigt och saknar mål.

2.3 Identifierade behov och förslag till förändringar

Utifrån kartläggning och dialogmöten ringade projektgruppen in fem identifierade behov:

- Kompletteringar till befintliga stödformer
- Förändringar av stöd till samlingslokalhållande föreningar
- Resurssättning utifrån stödgivningens mål
- Utvecklad kommunikation – bidragsdokument, instruktioner, blanketter
- Säkerställa kvalitetssäker hantering

3. Nya stödbestämmelser

Förslaget till nya regler för stöd på kultur- och fritidsområdet beskriver stödgivningens övergripande syfte, målgrupper, allmänna bestämmelser samt nationella och regionala kulturpolitiska mål. Med skrivningen att ”hänsyn tas till aktuell Kulturplan, Biblioteksplan och Filmstrategi” säkerställs prioriteringar mot dessa.

3.1 Förändringar

Samtliga befintliga stödformer behålls med några förändringar i formuleringar och kriterier. Utöver de befintliga föreslås tre nya stöd.

3.1.1 Förändringar av befintliga stöd

Stöd för publika arrangemang: Nytt är att stödgivningen inte begränsas till scen och salong, utan inkluderar samtliga tidsbegränsade arrangemang som riktar sig till allmänheten.

Årligt lokalstöd till landsbygdernas samlingslokaler: Stöd för samlingslokalhållande föreningar förändras utifrån mål 3.1.4 i Kulturplan 2021-2024 och definieras som ett lokalstöd för egen och andras öppna och offentliga verksamhet och bedöms mot planerad samt tidigare genomförd verksamhet istället för rapportering av uthyrning. Ett grundbidrag utgår för samtliga godkända sökande. Resterande medel fördelas utifrån prioriteringar mot stödgivningens övergripande mål samt aktuell Kulturplan och Fritidsplan.

Investeringsstöd för landsbygdernas lokaler: Förändrad ansökningsperiod för att bättre passa Boverkets ansökningsperiod.

Arbetsstipendier för unga: Åldern sänks till 16-25 år. Ett krav på att sökande skall vara folkbokförd på Gotland införs.

Residensstipendium Frankrike: Nytt är att stipendiet kompletteras med stöd för resan.

3.1.2 Nya stödformer

Förutom befintliga stöd tillkommer tre nya stöd:

- Projektstöd
- Produktionsstöd
- Stipendier för yrkesverksamma kulturskapare

Den konstnärliga friheten och skapandet säkerställs genom arbetsstipendier till yrkesverksamma. Detta går i linje med Skatteverkets regler för stipendier, rapporten ”Så fri är konsten” från Kulturrådet samt dialoger med KLYS (Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd). Eftersom Skatteverkets regler stipulerar att ingen

motprestation får ske, blir ansökningsförfarandet enklare och rapporteringen frivillig, vilket förenklar för kulturaktörerna.

3.1.3 Stöd till fria professionella kulturskapare

De nya stödformerna skapar nya förutsättningar för stödgivning till fria professionella kulturskapare, i linje med det regionala uppdraget för kulturområdet som redan idag ligger på Kultur- och fritidsavdelningen. En utökad stödgivning mot fria professionella kulturskapare svarar väl mot Kulturplan 2021-2024, fokusområde två (kulturskapandets villkor) samt tre (kulturen som näring). I samtliga dialoger och enkäter har behovet av bättre stöd till professionella kulturskapare lyfts, bland annat för att skapa likvärdiga villkor för dessa i förhållande till regioner.

Behovet av ett förbättrat stöd till kulturföretagarna har uppmärksammats bland annat i ”Från kris till kraft – återstart för kulturen” (SOU 2021:77). I rapporten ”Kreativa Sverige! Nationell strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher” (SOU 2022:44) är en av sex föreslagna prioriteringar ”förnyelse av rådgivning, kapitalförsörjning och innovationsstöd”, vilket de nya stödbestämmelserna möter.

Stödgivning till enskilda kulturföretagare möjliggörs genom tillhör gruppundantagsförordningen för statsstöd. Undantaget omfattar bland annat stöd till kultur och bevarande av kulturarvet, till regional utveckling, till små och medelstora företag, för att ge små och medelstora företag tillgång till finansiering med mera. Förordningen ställer dock krav på stödets utformning och mottagare, t ex att stödmottagare inte ska vara på obestånd, transparens i stödgivningsprocesserna, att stöd inte ges till redan påbörjade projekt samt att stöd utlyses offentligt. Det finns också en beloppsgräns att ta hänsyn till. I förslaget har hänsyn tagits till dessa krav i utformningen av allmänna bestämmelser, regler, riktlinjer och arbetsprocess.

3.2 Dokumentets upplägg

Efter en inledning presenteras de allmänna bestämmelser som gäller för stödgivningen. Där fastslås vad som gäller för stödgivningen från ansökan till uppföljning/granskning, vilket motsvarar de lagkrav som ställs på stödgivningen. Dessutom utgör dessa en grund för arbetet mot bland annat välfärdsbedrägerier. De allmänna bestämmelserna har uppdaterats med inspiration från andra kommuner och regioner samt rådgivning från Region Gotlands jurister.

Kulturens delas in i fyra kategorier:

- Regional kulturutveckling
- Arrangemang
- Verksamhet & lokal
- Stipendier & priser

Samtliga stöd beskrivs enligt samma mall för ökad tydlighet. I kriterierna för respektive stöd noteras att bedömning görs mot horisontella perspektiv såsom jämställdhet, geografiskt perspektiv, barnperspektiv, inkludering och hållbarhet. Detta ger stödgivningen möjlighet att efterfråga uppgifter och följa upp aktiviteter, projekt och verksamheter avseende dessa perspektiv framöver.

Enligt rekommendation från Region Gotlands jurister har uppgifter om utlysningstider, bedömningsprocesser och rapportering lyfts till ett annat dokument: Riktlinjer för tillämpning av regler för stödgivning inom kultur- och fritidsområdet. Detta för att regelverket (som beslutas av Regionfullmäktige) ska få längre hållbarhet. Hanteringen beskrivs sedan i riktlinjerna (som beslutas av Regionstyrelsen), vilket gör processen för uppdatering av t ex utlysningstider lättare. Ett arbetsdokument för riktlinjerna har påbörjats och bifogas denna rapport för kännedom.

3.3 Återkoppling på stödsystemet – digital enkät 2

Via en andra digital enkät har områdets aktörer samt utvecklarorganisationen fått ge återkoppling på det nya stödsystemet. Enkäterna fanns tillgängliga 26/9-9/10 och 27 svar inkom.

Följande återkoppling inkom:

- Mycket bra förslag på nya stöd, men för nya stödformer krävs en budgetuppräknig. I annat fall urholkas andra bidragsformer, där ju behovet redan kraftigt överskrider budget.
- Bra att det finns möjlighet att få stöd för enskilda projekt som kommer såväl landsbygd som stan till gagn (projektstöd).
- Bra att folkbokförda prioriteras (produktionsstöd).
- Oerhört viktigt att kunna stödja inte bara presentationen utan även produktion av en föreställning, utställning etc (produktionsstöd).
- Bra att arrangemangsstödet blir bredare, inte bara klassiskt "scen med publik".
- Verksamhetsstödsbudgeten behöver utökas kraftigt. Detta för att det i regionens kulturbudget finns en stor diskrepans mellan det primärkommunala stödet till amatörkulturen och det regionala stödet till professionell kultur.
- Positiv till det som berör mitt område, stöd till landsbygdens samlingslokaler.
- Mycket bra med stipendier till yrkesverksamma! Idag finns en grov orättvisa mellan stödet till professionella institutioner och (det obefintliga) stödet till enskilda professionella kulturskapare.
- Lite märkligt att kalla det arbetsstipendium när det ej skattas på.
- Fint att resa inkluderas till residenset i Frankrike (residensstipendium Frankrike).

Sammanfattningsvis: Trevlig ton och huvudsakligen positiv återkoppling. Ökade resurser efterfrågas, oro för snuttifiering (för lite medel, för många stödformer). Alla inspel har diskuterats i projekt- och arbetsgrupperna och vissa justeringar har gjorts utifrån dessa.

4. Hantering

Kulturaktörerna har via dialogmöten samt enkät efterfrågat ökad löpande kommunikation till exempel vid utlysningar samt mer stöd och rådgivning inför ansökan samt under bedömningsprocessen. Ansökningsförfarande och rapportering upplevs av många som krångligt och med alltför stora krav i relation till stödbelopp. Kartläggningen synliggjorde även behov av ökad likvärdighet i hanteringen av de olika stöden.

Gällande kommunikation föreslås flera förändringar. Bland annat ska alla utlysningar kommuniceras på samma sätt och informationstillfällen såsom stödugor ska arrangeras regelbundet. En kommunikationsplan för stödgivningen ska upprättas. Rutiner för kommunikation gällande kompletteringar och beslut ska fastslås i arbetsprocessen.

Under projektet har ett arbetsdokument för riktlinjer för tillämpning påbörjats (se bilaga 1).

4.1 Arbetsprocesser & ny hantering

I arbetsdokumentet riktlinjer för tillämpning (bilaga 1) beskrivs hur de allmänna och stödspecifika bestämmelserna ska efterföljas. Dessa riktlinjer kommer efter fastställande av Regionstyrelsen att beskriva t ex ansökningstider, bedömningsprocesser, bedömningsmatriser samt rutiner för det löpande arbetet med uppföljning och granskning.

En bearbetning av det digitala ansökningssystemet planeras också, så att sökande guidas till rätt stöd utifrån svar på tidigare frågor. Stöd med politisk styrning (regionala stöd, arrangemangsstöd och stöd för verksamhet & lokal) kommer att kräva en större uppgiftslämningsprocess samt rapportering. För stipendier & priser föreslås en enklare process helt utan redovisningskrav.

4.2 Riskanalys och löpande kvalitetsarbete

Ett arbetsdokument med riskbedömning samt rutiner för kvalitetssäkring (gällande uppdatering blanketter, översyn processer, revidering av bestämmelser m m) har påbörjats inom projektet (se bilaga 2). Arbetet med att färdigställa detta fortgår under hösten 2022/våren 2023.

5. Införande av nya bestämmelser

5.1 Resurssättning

I de dialogmöten och enkäter som regionstyrelseförvaltningen genomfört i samband med bidragsöversynen, pekar de flesta respondenter på ett övergripande behov av utökade medel för stödgivningen. Den nedskärning av kulturens resurser som skett över tid har fått allvarliga följder. I dagsläget följer inte Region Gotland lagkraven i undantagsreglerna för statsstöd kring kommunikation, bedömningsprocess och uppföljning samtidigt som arbetet med arkivering samt ärendeadministration är eftersatt. Budgeten för respektive stöd har också minskats i flera omgångar, vilket har skapat försämringar i kulturutbudet för medborgarna och begränsat möjligheterna till regional kulturutveckling som utveckling för områdets aktörer. En ytterligare aspekt är att stödbeloppen fram till 2022 inte har indexreglerats, vilket får till följd att de i verkligheten har minskat varje år.

Det nya stödsystemet är därför kopplat till ramförstärkning till kultur- och fritidsavdelningen om 6367 tkr och förslaget till nytt stödsystem kommer att följas av ett äskande inför budget 2024. Behoven inkluderar:

- Ökade medel för stödgivning	5867 tkr
- Ökade medel för personella resurser samt kostnader för kommunikation	500 tkr

Årlig indexreglering bör också införas för samtliga stöd.

5.1.1 Bakgrund

Region Gotlands stödgivning på kulturområdet har halkat efter övriga Sverige. Jämförelse: Att nå medeltalet i Sverige för kommunala kulturutgifter i kategorin ”allmänt” där stödgivning ingår, skulle innebära ramutökning på 22 mnkr. Gotland saknar också regionala medel utanför Kultursamverkansmodellen, vilket bland annat har hindrat stödgivning till fria professionella kulturskapare samt till regionala projekt och produktionsstöd. Med

hänsyn till målen i Vårt Gotland 2040 behövs ytterligare resurser, framför mot prioriteringarna ”utveckla attraktionskraften” och ”stärka och utveckla näringslivet” men även ”utveckla kulturen och ta tillvara kulturmiljöerna”. I en nationell jämförelse med övriga regioner märks att Gotland är den enda region som i dagsläget inte har stödformer för fria professionella kulturskapare/företagare, vilket ger sämre förutsättningar för denna grupp att verka här än i övriga Sverige.

Ansökningstrycket på befintliga stöd visar också på områdets behov. I dagsläget avslås många bra ansökningar pga medelsbrist. Nya aktörer har svårt att komma in och systemet uppfattas som svärgenomträngligt och oföränderligt. Förvaltningens bedömning är att det dessutom finns många aktörer som stödgivningen inte når, då de inte ser vägen in eller har slutat försöka.

5.1.1 Bedömning av ekonomiska behov

Bedömningen gällande ramförstärkning för respektive stöd har gjorts i förhållande till ansökningsbelopp och de behov som framkommit under kartläggning och dialogmöten. Förvaltningen ser också behov av ytterligare personella resurser i relation till utökat arbete med t ex uppföljning, granskning, utökad transparens och kommunikation samt externa bedömares arvodering. Behoven beskrivs som ”målbudget” i tabellerna nedan.

Stöd	Beskrivning	Nuvarande budget, tkr	Målbudget, tkr	Behov ramförstärkning, tkr
Projektstöd	För att både kunna stötta fleråriga projekt och möta behov årligen	500 (från 2023)	2000	1500
Produktionsstöd	Ca 200 tkr per kultur/konstområde (dans, film, konst, kulturarv, litteratur, musik, teater, slöjd/form) + gränsöverskridande	250	1800	1550
Stöd för publika arrangemang	Publika arrangemang, fungerar som inkörsport för nya aktörer,, årlig söksumma ca 1,3-2 Mkr	446	1000	554
Verksamhetsstöd	Möjliggöra för fler aktörer enligt behov, årlig söksumma ca 8 Mkr.	5859	7000	1141
Årligt stöd samlingslokalhållande föreningar	Säkerställa infrastruktur hela Gotland, höja fasta beloppet till 10 tkr/aktör plus medel för prioriteringar	525	1000	475
Investeringsstöd samlingslokalhållande föreningar	Stora behov att uppdatera landsbygdernas lokaler, årlig söksumma 1,1-1,5 Mkr	625	1000	375
Stipendier för kulturskapare 16-25 år	Ca 2 st à 20 000 kr/st	40	40	0
Stipendier för yrkesverksamma kulturskapare	Ca 5 st à 40 000 kr/st	0	200	200
Residensstipendium Frankrike	Inkl kostnader för resa	16	40	24
Residensstipendium Westfalen-Lippe	Inkl kostnader för resa	37	60	23
Kulturpris	1 st à 25 000 kr + synliggörande & statyett/pris	25	50	25

SUMMA		8323	14190	5867
-------	--	------	-------	------

Behov	Beskrivning	Målbudget ramförstärkning, tkr
Kommunikation	Annonsering utlysningar, stödugor m m	100
Kvalitetssäkrad hantering	Ytterligare tjänst för handläggning, fler inblandade i bedömning, utökad hantering och granskning m m + arvodering extern bedömning	400
SUMMA		500

5.1.2 Motivering till ekonomiska behov

Ramförstärkning om 500 tkr för **projektstöd** har beviljats från 2023, vilket är en god start. Dock är bedömningen att områdets och Region Gotlands behov är större, för att kunna säkerställa att fleråriga projekt kan beviljas utan att hela budgeten låses upp.

Produktionsstödet är ett helt nytt stöd, speciellt riktat mot gruppen fria professionella kulturskapare – den grupp som har ringats in som särskilt behövande. Bedömningen är att 200 tkr för respektive konst/område skulle säkerställa skapande inom samtliga områden.

Stöd för publika arrangemang behöver tillföras mer medel för att kunna möta fler kultur- och konstområden. På grund av tidigare besparingar har en praxis vuxit fram att endast godkänna arrangemang mot scen och salong, vilket har skapat begränsningar och gynnat vissa konstområden. Arrangemangsstödet fungerar ofta som inkörsport för nya aktörer som med tiden kan gå över till att söka verksamhetsstöd. Bedömningen är att Region Gotland måste kunna ta in nya aktörer då området växer och i dagsläget finns inte kapacitet för att hantera detta.

Verksamhetsstödet är svårt översökt. Söksumman ligger årligen på ca 8 Mkr (budget 2022 ca 5,9 Mkr). I dagsläget kan inte nya aktörer stöttas, utan de hänvisas till att fortsatt söka arrangemangsstöd, vilket ytterligare utmattar denna budget. För att säkerställa hållbarhet, såväl social som ekonomisk, är bedömningen att denna budget behöver stärkas.

Det **årliga stödet till landsbygdernas lokaler** behöver ökas. Bedömningen är att det fasta beloppet bör höjas till 10 tkr/aktör samt att ytterligare medel krävs för samarbeten mellan aktörerna samt prioriteringar mot planer och övergripande mål.

Investeringsstöd till landsbygdernas lokaler kan i dagsläget inte möta upp behoven. Årligen inkommer ansökningar på 1,1-1,5 mnkr och det finns ett stort behov av investeringar framåt bl a för miljömässig hållbarhet.

Stipendier för kulturskapare 16-25 år bedöms kunna ske inom budget.

Stipendier för yrkesverksamma kulturskapare är ett nytt stöd. Bedömningen är att dessa behöver ligga i nivå 40-50 tkr och årligen kunna delas ut till fem personer för att möta behoven.

Residensstipendium Frankrike behöver kompletteras med medel för resa och båda **residensstipendierna** behöver medel för att synliggöra stipendierna på hemmaplan efter genomförd vistelse.

Kulturpriset bedöms kunna ligga kvar på samma nivå som idag, men kompletteras med ett pris/en statyett som utformas av en utvald konstnär. Medel för synliggörande/publikmöte önskas också.

En **kvalitetssäker hantering** av stöden bedöms kräva ytterligare en 50% tjänst som handläggare samt en budget för kommunikation för att kunna svara upp mot lagkraven i undantagsreglerna för statsstöd kring transparens, bedömningsprocess och uppföljning.

5.2 Konsekvensbeskrivning

De nuvarande stödbestämmelserna kvarstår sedan 2006 och svarar inte tillräckligt upp mot varken lagkrav, områdets behov eller aktuella måldokument. Bedömningen är att det nya stödsystemet med resurssättning svarar mot områdets och Region Gotlands behov. För att uppnå mål och prioriteringar i Vårt Gotland 2040, kulturplan, biblioteksplan och fritidsplan krävs dock en stor insats såväl gällande resurssättning som ändrade arbetsrutiner.

De senaste årens nedskärningar på kulturområdet har krävt hårda prioriteringar. För att över huvud taget få ut stöd till områdets aktörer har annat, såsom ärendehantering och uppföljningar, fått stå tillbaka. Det är dock inte möjligt att avstå från delar av stödhanteringen, eftersom det finns både lagkrav och regionala kvalitetskrav. Tid, medel och kompetens måste skapa rimliga förutsättningar för leverans på rätt nivå. Bedömningen är att fastställandet av rutiner och arbetsprocesser sker under våren 2023 så att nya regler, riktlinjer och rutiner kan börja gälla 2023-06-01. Dock krävs ramförstärkning för att i alla avseenden leva upp mot kraven på transparens, kommunikation, bedömning, uppföljning och granskning.

För att skapa rimliga förutsättningar för områdets aktörer, krävs att ramförstärkning för stödmedel sker. Det handlar om att säkerställa långsiktighet och ekonomisk hållbarhet för kulturområdets aktörer. Med tanke på det internationella politiska läget samt inflationsprognoser, görs bedömningen att den beskrivna ramförstärkningen utgör en lägstanivå för att säkerställa kvalitetssäker verksamhet mot områdets mål. Förvaltningen gör också bedömningen att behovet av förebyggande åtgärder för att undvika utanförskap samt psykisk/fysisk ohälsa är stort (och riskerar att öka) samt att kulturens roll i såväl detta som demokratiutveckling är särskilt viktig just nu.

Möjligheten finns att successivt öka resurserna för kulturområdet men bedömningen är att målbudgeten bör nås så snart som möjligt. Om ramförstärkning inte sker eller att en successiv ramförstärkning tillförs mot målbudgeten, måste Kultur- och fritidsavdelningen prioritera åtgärderna för genomförandet. Det kan komma att påverka att hanteringen även fortsatt inte tillräckligt svarar upp mot lagkrav eller att stöd utgår (gäller framför allt de nya stöden projektstöd, produktionsstöd och stipendier för yrkesverksamma) samt att stödgivningen inte kan svara upp mot målbilden.

5.3 Beslutsprocess

Dokumentet ”regler för stöd på kultur- och fritidsområdet” går för beslut i regionstyrelsen 23/11 och på öppen remiss 25/11 - 15/12. Då bifogas för kännedom denna rapport.

Vid kultur- och fritidsberedningens första möte 2023 presenteras sedan ”riktlinjer för stödgivning inom KFA, tillämpning av regler för stödgivning inom kultur- och fritidsområdet” för beslut på regionstyrelsens februarimöte. Det slutgiltiga regelverket går upp för beslut till regionfullmäktige i mars 2023.

Förslaget följs av ett äskande av ramförstärkning inom budgetberedningen inför 2024.

5.4 Implementering

Om beslut om nytt stödsystem fattas av regionfullmäktige, kommer sista delen av arbetet att genomföras under dec 2022-maj 2023. Återstår (vid rapportskrivning, okt 2022):

- fastställande arbetsdokument (se bilagor) i samarbete med politisk referensgrupp
- fastställande av kommunikationsplan för stödhanteringen
- utformning av e-ansökningsblanketter
- rekrytering av ytterligare personal
- implementering av nya arbetsprocesser

Om beslut tas och medel ges kan förvaltningen börja arbeta enligt det nya stödsystemet 2023-06-01 med uppdaterade regler och nya arbetsprocesser. Då ramförstärkning beviljats kan stödsystemet till fullo tas i bruk (preliminärt från 2024-01-01).

Bilagor:

1	Riktlinjer inkl processkarta – arbetsdokument
2	Risakanlys och löpande kvalitetsarbete – arbetsdokument